

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35742
Nom	Morfologia espanyola
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1000 - G.Estudis Anglesos	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre
1001 - Grau Filologia Catalana	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre
1002 - Grau de Filologia Clàssica	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre
1008 - G.Llengües Modernes i les seues Literatures	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre
1013 - Grau en Filologia Clàssica	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1000 - G.Estudis Anglesos	15 - Minor en Estudios hispánicos: lengua española y sus literaturas	Optativa
1001 - Grau Filologia Catalana	38 - Minor en estudios hispánicos	Optativa
1002 - Grau de Filologia Clàssica	24 - Minor en estudios hispánicos	Optativa
1008 - G.Llengües Modernes i les seues Literatures	18 - Minor en Estudios hispánicos: lengua española y sus literaturas	Optativa
1013 - Grau en Filologia Clàssica	24 - Minor en Estudios Hispánicos	Optativa

Coordinació**Nom****Departament**

RESUM

La assignatura *Morfología española* se inserta en el módulo Gramática descriptiva del español y en la materia *Lengua española*, destinada al desarrollo de las competencias generales previstas para las personas que cursan el Grado de *Estudios Hispánicos: lengua española y sus literaturas*.

La materia en la que se enmarca esta asignatura, Lengua española, se centra en el estudio gramatical desde un punto de vista descriptivo y explicativo y, parcialmente, normativo. Esta materia atiende a la estructura interna y al significado de la lengua en su estado sincrónico (español actual), aunque para su explicación habrá que acudir en algunos momentos a su diacronía (historia de la lengua española). Asimismo, para llegar a un conocimiento en cierta profundidad de la gramática española, deberán tenerse en cuenta tanto sus usos reales como su relación con las distintas variedades del español, los dialectos, sociolectos y registros de la lengua española.

La asignatura *Morfología española* está concebida con carácter de formación obligatoria para aportar a los estudiantes competencias en el conocimiento las diferentes clases de palabras de la lengua española, analizando la forma, la función y el modo de significar de cada una de ellas, así como los límites entre las diferentes categorías gramaticales y los problemas de definición.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

3.1. Relación con otras asignaturas de la misma titulación

Restricciones oficiales: no tiene.

3.2. Otros tipos de requisitos

Conocimientos previos de carácter genérico: ninguno.

COMPETÈNCIES

1000 - G.Estudis Anglesos

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

- Que els estudiants sàprien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Demostrar un compromís ètic en l'àmbit dels estudis anglesos, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.
- Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit dels estudis anglesos.
- Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia anglesa i desenvolupar relacions interpersonals.
- Aplicar criteris de qualitat en el treball en l'àmbit dels estudis anglesos.
- Treballar i aprendre de manera autònoma i planificar i gestionar el temps de treball.
- Conèixer una literatura en una llengua diferent de la llengua principal del Grau.
- Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.

1001 - Grau Filologia Catalana

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàprien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Conèixer una literatura en una llengua diferent de la llengua principal del Grau.
- Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.
- Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.
- Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.
- Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonals.
- Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.
- Aplicar criteris de qualitat en el treball filològic.

1002 - Grau de Filologia Clàssica

- Posseir capacitat de comunicació oral i escrita en les llengües pròpies.
- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.
- Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.
- Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.
- Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonals.

- Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.
- Aplicar criteris de qualitat en el treball filològic.

1008 - G.Llengües Modernes i les seues Literatures

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Treballar i aprendre de manera autònoma i planificar i gestionar el temps de treball.
- Conèixer una literatura en una llengua diferent de la llengua principal del Grau.
- Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.
- Desenvolupar un compromís ètic en l'àmbit de les llengües modernes i les seues literatures, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.
- Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit de les llengua modernes i les seues literatures.
- Treballar en equip en entorns relacionats amb les llengües modernes i les seues literatures.
- Aplicar criteris de qualitat en el treball en l'àmbit de les llengües modernes i les seues literatures.

1013 - Grau en Filologia Clàssica

- Posseir capacitat de comunicació oral i escrita en les llengües pròpies.
- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

- Que els estudiants sàprien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.
- Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.
- Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.
- Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonals.
- Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.
- Aplicar criteris de qualitat en el treball filològic.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Poner a disposició de los estudiantes los medios adecuados para que puedan reflexionar sobre las dudas y dificultades que se plantean en el uso actual de la lengua.
- Capacitar a los estudiantes para comprender el funcionamiento de la lengua española y de sus categorías gramaticales.
- Saber argumentar y debatir en torno a los problemas que se plantean en los estudios sobre las categorías gramaticales del español.
- Adquirir conocimientos del sistema gramatical español en sus aspectos descriptivos y en el nivel sintáctico.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La Morfología, la palabra y las clases de palabras

1.1. Definición de morfología. Situación en el sistema de la lengua

- 1.1.1. Tres sentidos de la morfología
- 1.1.2. Signo lingüístico
- 1.1.3. Tipos de morfología: léxica y flexiva
- 1.1.4. Relación con otras disciplinas lingüísticas

1.2. Definición de palabra

1.3. Clasificación de las clases de palabras

- 1.3.1 Heterogeneidad de criterios de clasificación.
- 1.3.2. El término clases de palabras
- 1.3.3. Síntesis de las clases de palabras en la tradición gramatical
- 1.3.4. Relación entre categorías y funciones

2. El sustantivo

2.1. El nombre común y el nombre propio

2.2. Forma: flexión de género y de número

- 2.2.1. Género
  - 2.2.1.1. Breve apunte sobre la evolución del género
  - 2.2.1.2. Categoría biológica/ categoría gramatical
- 2.2.2. Número
  - 2.2.2.1. Clasificación de los sustantivos según su morfema de plural
  - 2.2.2.2. Diferencias de significado en el morfema de número

2.3. Semántica: clases léxicas de nombres comunes

- 2.3.1. Sustantivos contables y no contables
- 2.3.2. Sustantivos cuantificativos y clasificativos
- 2.3.3. Sustantivos individuales y colectivos
- 2.3.4. Sustantivos abstractos y concretos

2.4. Funciones sintácticas, sustantivo sin determinación, sustantivación

- 2.4.1. Funciones
- 2.4.2. Sustantivos sin determinación
- 2.4.3. La sustantivación
- 2.4.4. Aposición y relaciones de predicación

3. El adjetivo. Definición del adjetivo. Afinidades y diferencias con otras clases de palabras

- 3.1.1. Definición
- 3.1.2. Afinidades y diferencias con otras clases de palabras
- 3.2. Distinción entre determinantes y adjetivos
- 3.3. Forma: género, número y grado
  - 3.3.1. Género y número
  - 3.3.2. La expresión del grado
- 3.4. Significado. Clases de adjetivos según su significado: calificativos, relacionales y adverbiales
  - 3.4.1. Clasificación en calificativos, relacionales y adverbiales
    - 3.4.1.1. Implicaciones sintácticas
    - 3.4.1.2. Caracterización
  - 3.4.2. Rasgos semánticos de la clasificación
- 3.5. Funciones sintácticas. La posición del adjetivo
  - 3.5.1. Funciones sintácticas
  - 3.5.2. La posición del adjetivo (sintaxis y semántica)

4. El artículo

- 4.1. Definición. El estatuto gramatical de artículo
- 4.2. Forma. Paradigma del artículo
  - 4.2.1. Paradigma del artículo
  - 4.2.2. El problema del artículo indefinido
- 4.3. Función del artículo. La sustantivación
  - 4.3.1. Funciones del artículo
  - 4.3.2. La sustantivación
- 4.4. Significado del artículo definido y del indefinido
  - 4.4.1. Significado del artículo definido
  - 4.4.2. Significado del artículo indefinido
  - 4.4.3. Anáfora directa, anáfora asociativa y usos endofóricos
- 4.5. La forma lo. Problemas en torno a lo
  - 4.5.1. Forma
  - 4.5.2. Problemas en torno a lo
  - 4.5.3. Construcciones con lo: referenciales y enfáticas
- 4.6. Ausencia de artículo

5. El pronombre

- 5.1. Determinantes y pronombres. Doble manifestación
- 5.2. El pronombre: categoría y concepto
- 5.3. Demostrativos: forma, función y significado
- 5.4. Posesivos: forma, función y significado
- 5.5. Cuantificadores
  - 5.5.1. Los indefinidos: forma, función y significado (indefinidos universales y no universales)
  - 5.5.2. Los numerales: cardinales, ordinales, fraccionarios, multiplicativos)

- 5.6. Personales: forma, función y significado
- 5.7. Relativos, interrogativos y exclamativos: forma, función y significado

6. El verbo- Definición del verbo como clase de palabras

- 6.1. Constituyentes de las formas verbales. Morfemas flexivos del verbo
  - 6.1.1 Número y persona
  - 6.1.2 Tiempo. Valores básicos de los tiempos verbales y usos dislocados de los tiempos verbales
  - 6.1.3 Aspecto. Relaciones entre tiempo y aspecto. Clases de predicados aspectuales
  - 6.1.4 Modo
  - 6.1.5 Voz
- 6.2. Las formas no personales: infinitivo, gerundio y participio
- 6.3. Las perífrasis verbales
- 6.4. Clasificación de los verbos

7. El adverbio

- 7.1. Definición. Características básicas y problemas principales
- 7.2. Forma
- 7.3. Relaciones con otras categorías gramaticales
  - 7.3.1. Adverbio y adjetivo
  - 7.3.2. Adverbio, sustantivo y pronombre
  - 7.3.3. Adverbio y preposición
  - 7.3.4. Adverbio y conjunción
- 7.4. Función y significado
  - 7.4.1. Clasificación semántica
  - 7.4.2. Funciones del adverbio
  - 7.4.3. Clasificación funcional

8. La preposición

- 8.1. Definición y caracterización
- 8.2. Forma: paradigma de las preposiciones y locuciones prepositivas
- 8.3. Función. Algunas construcciones sintácticas particulares
  - 8.3.1. Sujeto con preposición
  - 8.3.2. Las dobles preposiciones
- 8.4. Significado

9. La conjunción

- 9.1. Definición y clasificación de las conjunciones
  - 9.1.1. Criterios y problemas de definición
  - 9.1.2. Clasificación de las conjunciones y paradigma
- 9.2. Funciones de la conjunción
  - 9.2.1. Consecuencias sintácticas de la distinción conj. coordinadas/ subordinadas
  - 9.2.2. Conjunciones y transpositores. Tipos de que (Alarcos 1973)
  - 9.2.3. Otros aspectos de la sintaxis de las conjunciones
- 9.3. ¿Significado de las conjunciones?
  - 9.3.1. Significado gramatical
  - 9.3.2. Significado procesual
- 9.4. Enlaces extraoracionales y marcadores del discurso

10. La interjección. Definición

- 10.1.1. Estatuto gramatical
- 10.1.2. Criterios de definición
- 10.1.3. Relaciones con otros elementos
- 10.2. Forma
  - 10.2.1. Morfología
  - 10.2.2. Clases de interjecciones
- 10.3. Función
- 10.4. Significado

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Elaboració de treballs en grup	15,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	30,00	0
Lectures de material complementari	6,00	0
Preparació de classes de teoria	20,00	0
Resolució de casos pràctics	4,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodología de enseñanza y aprendizaje se articula en torno a dos tipos de actividades (presenciales y no presenciales):

a) Las actividades formativas presenciales constituyen el 40% del volumen de trabajo de la materia y equivalen a 2,4 créditos ECTS (60 horas lectivas). En estas actividades formativas se describirán y analizarán cada una de las categorías gramaticales del español y se destacarán los principales problemas de su forma, función y significado; asimismo, se ayudará al estudiar a tomar conciencia de los límites de categorización de cada una de ellas. Las clases presenciales serán, pues teórico- prácticas; las explicaciones gramaticales serán mayoritariamente inductivas: a partir de una breve exposición del profesor o profesora se trabajarán ejemplos de uso sobre los que se reflexionará. Se ofrecerán al estudiante actividades prácticas de discusión sobre la naturaleza de determinadas categorías gramaticales. En concreto, realizará actividades breves durante las clases y una actividad más extensa, apoyada con el trabajo no presencial, que desarrollará en grupo y expondrá en clase.

Las actividades no presenciales del estudiante suponen entre el 60 % del volumen de trabajo de la materia y equivalen a 3,6 créditos ECTS (90 horas). Esta tarea personal comprende la elaboración de un trabajo en grupo que se expondrá en clase al final de curso y que se entregará por escrito, oportunamente estructurado y refrendado por la bibliografía que seleccionará con ayuda de la profesora o profesor. Asimismo, se realizarán tareas individuales de resolución de problemas y se preparará el examen final (o los parciales) con la ayuda de la bibliografía, en especial, con la de carácter obligatorio. Para llevar a cabo estas tareas, los estudiantes realizarán tutorías periódicas con el profesor. Todo el trabajo señalado, además de la consulta bibliográfica y la lectura crítica de trabajos gramaticales, supone en el estudiante el fomento de un espíritu reflexivo, la implicación activa del estudiante en el proceso de construcción de sus conocimientos gramaticales.

AVALUACIÓ

1.ª convocatòria

ACTIVIDAD EVALUADA	% sobre la calificación final
Examen final	60%
Actividades realizadas durante el curso y/o trabajo final	40%

2.ª convocatòria

ACTIVIDAD EVALUADA	% sobre la calificación final

Examen final

60%

Actividades realizadas durante el curso y/o trabajo final 40%

El sistema general de calificaciones seguirá la normativa de la Universitat de València aprobada por el *Consell de Govern* del 30/5/2017-ACGUV108/2017.

L'honestat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faci ús de col·laboració fraudulenta o la compisició amb ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres).

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Alarcos Llorach, E. (1994): Gramática de la lengua española. Madrid, Espasa-Calpe, págs. 227-239.
- Alcina, J. y J. M. Blecua (1975): Gramática española, Barcelona, Ariel.
- Bello, A. (1888: 1847): Gramática de la lengua castellana, Madrid, Edaf.B
- Bosque, I. y Demonte, V. (dirs.) (1999): Gramática descriptiva de la lengua española, Madrid, Espasa.
- Fernández Ramírez, S. (1986-87: 1951): Gramática española. Los sonidos, el nombre y el pronombre. Madrid. Revista de Occidente; reed. vol. 3.2: El pronombre (preparado por J. Polo): Madrid, Arco/Libros, 1987; vol. 4: El verbo y la oración (ordenado y completado por I. Bosque), Madrid, Arco/Libros, 1986.
- Gili Gaya, S. (1983:1943): Curso superior de sintaxis española. Barcelona, Vox.
- Marcos Marín, F., Satorre Grau, J., Viejo Sánchez, M. L. (1998): Gramática española, Madrid, Síntesis.
- Real Academia Española (1973): Esbozo de una nueva gramática de la Lengua Española, Madrid, Espasa-Calpe.
- Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española (2009): Nueva gramática de la lengua española, Madrid, Espasa Libros, vols. 1 y 2.Roca Pons, J. (1974): Introducción a la gramática, Barcelona, Teide, 3ª ed.
- Seco, R. (1953): Manual de gramática española, Madrid, Aguilar.